

לא יקל בעיניו לגרשה, כי יהיה קשה עליו להוציא מעות שעד עתה היו ברשותו ולתת לה (ע"פ הגמ' שם ורש"י כאן ושם, ותוס' ופסקי הרי"ד שם).

וגדר התקנה אינו שהנכסים משתעבדים לה מאליהם, אלא שחייב לכתוב לה שמשעבדם, אך אם לא כתב לה, תלוי הדבר במחלוקת אם 'אחריות טעות סופר' או לא [ולדעת האומר 'אחריות טעות סופר' ומשתעבדים נכסיו גם ללא שכתב לה, גדר התקנה הוא שלא ייחד לה מטלטלין לכתובתה, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה] (ח' הרמב"ן שם נא, א). ויש שכתבו, שגדר התקנה הוא שהנכסים משתעבדים לה מאליהם, מכח 'תנאי בית דין' (פיה"מ לרמב"ם ותוס' ר"ד שם).

אָתוּ אֵינָהּ גָזֵר לשרוף את התרומה, **וְלֹא קָבְלוּ מִיְנֵיהוּ**, משום שלא היו יכולים לעמוד בגזירה זו בימיהם (תרומת הדשן פסקים רנב), או משום שהיה נראה בעיניהם כחוכא ואיטלולא, שקודם הגזירה היתה התרומה טהורה לגמרי ועתה תהיה טמאה לגמרי (פני יהושע).

בְּשִׁעָה שְׂתִיקוֹן שְׁלֹמֹה עִירוּבִין וְנִטְיִילַת יְדִים, וקודם ימי שלמה לא תיקנו תקנות אלו, לפי שהיו טרודים במלחמות, ומבואר במשנה (עירובין יז, א) שמחנה היוצא למלחמה פטור מעירובין ומנטילת ידים (רב האי גאון, באוצר הגאונים).

בְּנֵי אִם חָכֵם לְבָבָהּ - לעשות גדר לאיסור הוצאה בשבת על ידי תקנת עירובין, **וְשִׁמְחָה לְבֵי גַם אֲנִי** - שע"י זה יתקיים איסור הוצאה (מהרש"א), ותקנת עירובין היא מסוג התקנות הבאות למנוע טעות, שיאמרו כשם שמותר לטלטל מרשות היחיד למבוי, כך מותר לטלטל מרשות היחיד לרשות הרבים (ע"פ הגהות הרא"מ הורבין).

חָכֵם בְּנֵי לתקן נטילת ידים שהיא גדר לסרך תרומה (מהרש"א) **וְשִׁמְחָה לְבֵי**, בתקנה זו שהיא מסוג התקנות הבאות למנוע מכשול בשל תורה (הגהות הרא"מ הורבין), **וְאֲשִׁיבָה חוּרְפֵי דְבָרָה**, לפי שיש המזלזלים בנטילת ידים (מהרש"א).

אֵלָא בְּמִשְׁקִין הַבְּאִין מְחַמַּת שְׂרָיָה, שמטמאים את הכלים, והוא הדין במשקין הבאין מחמת ידים שמטמאים את הכלים, אך שאינם טמאים אלא מדרבנן, ונקטו 'באין מחמת שרין' להשמיענו שאפילו הם אינם מטמאים את הכלים אלא מדרבנן (תוס'). ויש שכתב, שמשקין הבאין מחמת ידים אינם מטמאים את הכלים, לפי שאינם טמאים אלא מדרבנן (רמב"ם שאר אבות הטומאות ח, י).

וְגִזְרָה מְשֹׁם מְשַׁקֵּין דְּבָבָהּ, ואף שכלי שנגע במשקין דוב נעשה 'ראשון', לא גזרו שכלי שנגע במשקין הבאין מחמת שרין גם כן יהיה 'ראשון', אלא די היה בגזרתם שיהיה 'שני' כדי שכבר לא יטעו להתיר בכלי הנוגע במשקין דוב (מהרש"א). והטעם שלא גזרו על אדם הנוגע במשקים טמאים משום אדם הנוגע במשקים היוצאים מן הדב, משום שאין דרך בני אדם ליגע בהם מפני מיאוסם, ולא גזרו בדבר שאינו שכיח (משנה אחרונה פרה ח, ה).

גָּזְרוּ טוּמְאָה עַל אֲרִיץ הָעַמִּים, משום ספק שמה יש שם קבר של גוי (רש"י), שהגויים מתרשלים במותיהם וקבורים אותם בכל מקום (פיה"מ"ש לרמב"ם אהלות ב, ג), או מפני מתי המבול הקבורים שם, או מפני רוב מישראל שקבורים בחו"ל ולא נהגו לציין שם את מקום הקברים (ע"פ תוס' נזיר נד, ב ד"ה ארץ, ורא"ש שם), או משום שנשות הגויים בחו"ל מזנות וקוברות את הנפלים בכל מקום (מאירי ע"ז ח, ב).

שְׂמַעוֹן בֶּן שָׁטַח תִּיקֵן כְּתוּבָה לְאִשָּׁה, שיהא הבעל כותב לה בכתובה 'כל נכסי אחראים לכתובה' (כתובות פב, ב). וטעם התקנה, לפי שבתחילה תיקנו שהבעל ייחד לה מטלטלין מסוימים לכתובתה שיהיו בידה, כדי שלא יוכלו הוא או יורשיו להצניע ממנה את המעות לאחר גירושין או מיתה, אך הדבר גרם לכך שכשהיה כועס עליה היה אומר לה 'טלי כתובתך וצאי', ולא היה קשה בעיניו להפסיד את המטלטלין ההם, כי גם קודם לכן לא היה נהנה מהם רק רווח מועט, שכשהיה דחוק למעות היתה משאילה לו אותם כדי למשכנם, לפיכך תיקן שמעון בן שטח שלא ייחד לה מטלטלין, אלא ישעבד את כל נכסיו לכתובתה, ועל ידי זה